

11:29-31 The infamous vow (continued)

1. Talmud, Taanit 4a

שלשה שאלו שלא כהוגן... יפתח הגלעדי דכתיב "והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי וגו'." יכול אפילו דבר טמא? השיבו שלא כהוגן - נזדמנה לו בתו, והיינו דקאמר להו נביא לישראל (ירמ' ח:כב), "הצרי אין בגלעד, אם רופא אין שם?" וכתוב "אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי (ירמ' יט:ה) - "אשר לא צויתי" זה בנו של מישע מלך מואב, שנאמר "ויקה את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עלה (מלכים ב ג:כז)", "ולא דברתי" זה יפתח, 'ולא עלתה על לבי' זה יצחק בן אברהם.

Three asked inappropriately... Yiftach of Gilead, as in, "And the one who emerges from the doors of my home, etc." Could this even include a non-kosher creature?! And he was answered inappropriately – his daughter happened before him. This is what the prophet meant in saying to Israel (Jeremiah 8:22), "Is there no balm in Gilad, is there no doctor there?" And it is written (ibid. 19:5, re: sacrifices), "Which I never commanded, and I never said, and never entered my heart" – "which I never commanded" is the son of Mesha, King of Moav, as Kings II 3:27 says, "And he took his firstborn son, who would reign in his place, and he brought him up as a burnt offering." "And I never said" is Yiftach. "And never entered my heart" is Yitzchak son of Avraham.

2. Radak to Shoftim 11:31

דעת רז"ל בזה ידוע. וא"א ז"ל פירש 'והעליתיהו' הוי"ו במקום 'או', ופירש "והיה לד' הקדש אם אינו ראוי לעולה, או העליתיהו עולה אם ראוי לעולה."... כך נראה לפי פשטי הפסוקים, ודברי רז"ל אם קבלה היא בידם עלינו לקבלה:

The view of our sages on this is known. And my father z"l explained "And I will bring it up" with the letter *vav* as "or". He explained, "And it will be sacred for Gd if it is not suitable to be a burnt offering, or I will bring it up as a burnt offering if it is suited to be a burnt offering."... So it appears from the simple read of the verses; as far as the words of the sages, if this is their tradition then we must accept it.

3. Ralbag to Shoftim 11:31

והנה היוצא מדלתי ביתו יהיה בהכרח בעל החיים, ואם היה ממין האדם יהיה לד' ויהיה מיוחד לעבודת הש"י לבד. ואם יהיה זכר לא יצטרך שיהיה פרוש מן האשה, כי כבר יהיה מיוחד לעבודת הש"י בזולת זה האופן, כמו שנמצא בכהנים ובלוים... ואמנם אם היתה אשה יהיב שתהיה פרושה מאיש שאם היה לה בעל לא תהיה מיוחדת לעבודת הש"י אבל תעבוד על זה בעלה כמשפט הנשים הנשואות...

That which would emerge from the door of his home would necessarily be a living being. If it would be human, it would be for Gd, and it would be designated only for the service of Gd. If it would be male then it would not need to separate from women, for it could be dedicated to the service of Gd without that, as we find with Kohanim and Levites... But if it would be a woman then she would need to separate from men, for if she were married then she could not be dedicated to service of Gd, as she would also need to serve her husband, as married women do...

4. Ramban to Vayikra 27:29

ואל תהיה נפתה בהבלי ר"א האומר כי פירוש "והעליתיהו עולה" "או והעליתיהו", לומר אם יהיה היוצא מדלתי ביתי איש או אשה והיה לד' קודש שיהיה פרוש מדרכי העולם לעמוד לשרת בשם ד' בתפלה והודות לאלקים, ואם יהיה דבר ראוי ליקרב אצלנו עולה, ועשה בית לבתו מחוץ לעיר והתבודדה שם וכלכלה כל ימיה ואיש לא ידעה והיתה בתו צרורה. ואלה דברי רוח, כי אם נדר שיהיה לד' איננו שיהיה פרוש, אבל יהיה כמו שמואל שאמרה אמו "ונתתיו לד'" (ש"א א יא) והיה משרת בבית ד', לא פרוש! וכפי משפטי התורה אין ביד האדם שידור ביוצאי פתח ביתו שיהיו פרושים, כאשר אין בידו להעלותם עולה!... וה"ו שיהיה חק בישראל לתנות לבת יפתח ארבעת ימים בשנה מפני שלא נשאת לבעל והיתה עובדת את ד' בטהרה. אבל הדבר כפשוטו, וטעותו היה ממה שאמרתי:

And be not fooled by the emptiness of Rabbi Avraham, who said that "And I will bring it as a burnt offering" is "Or I will bring it as a burnt offering," to say that if the one which emerges from the doors of my home is a man or woman, it will be sacred to Gd, separated from the ways of the world to serve in the Name of Gd in prayer and thanks to Gd, and if it is suitable for sacrifice I will bring it up as a burnt offering, and he made for his daughter a home outside the city, where she was alone and he supported her, and no man knew her, and his daughter was 'bound'. This is mere wind! Had he vowed for her to be for Gd, she would not be separated; she would be like Samuel, whose mother said, "And I will give him to Gd" and he served in Gd's house, he was not separated! And per the laws of the Torah, one cannot vow that those who leave the door of his house will be separated, just as one cannot bring them as a burnt offering!... And Gd forbid to have a law in Israel to wail for the daughter of Yiftach for four days each year because she did not marry and she served Gd in purity! Rather, it is as its simple meaning; [Yiftach's] error was as I said.

5. Abarbanel to Shoftim 11:40

ביארו שיפתח עשה בתו עולה ושכטעות עשאו, ושבתו גם כן טעה בחשבה שכך היה הדין, ואשר כתבתי כפי הפשט הוא הנכון והמתישב בפשטי הכתובים:

The midrashim explained that Yiftach made his daughter a burnt offering, and it was an error, and that his daughter also erred in thinking that this was the law. But what I have written according to the simple meaning is the correct approach, reconciled with the simple meaning of the text.

11:32-40 The vow fulfilled

6. Ralbag to Shoftim 16, Lesson 7

והנה יש לשואל שישאל: איך לא נשאל יפתח על נדרו? כי כבר היה פינחס קיים והוא היה יודע פי' התורה בשלמות! ואפשר שנאמר שלא היה יודע יפתח שיש לנדריים היתר, גם לא ידעו זה אז אחד מאנשי גבולו כי כבר נשקעו כלם בנמוסי הגוים והם ועזבו את התורה ימים רבים. והנה החכם אין לו להתיר את הנדרי' אלא כשישאל הנודר היתר לנדרו להיותו מתחרט בנדר.

The questioner should ask: How could Yiftach not ask about his vow? Pinchas was alive, and he knew the Torah entirely! Perhaps we could say that Yiftach did not know vows could be repealed, and the men in his circle also did not know, for all of them were immersed in the laws of those nations and they had left the Torah long ago. And the sage cannot repeal the vow unless the person who vows asks for repeal, as he regrets the vow.

7. Midrash, Bereishit Rabbah 60:3

"ר"י ור"ל: ר' יוחנן אמר הקדש דמים היה חייב, ור"ל אמר אפילו הקדש דמים לא היה חייב, דתנן "אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום 'הרי אלו עולה' לא אמר כלום, אמר 'הרי אלו לעולה' ימכרו ויביא בדמיהם עולה."

8. Ramban to Vayikra 27:29

וזה היה טעותו של יפתח בבתו, כי חשב כאשר חרם נגיד ישראל חל וקיים להמית אנשים או העובר על חרמו חייב מיתה, כן אם נדר בעת מלחמה לעשות מאיש או אנשים זבח יחול הנדר. ולא ידע כי חרם המלך והסנהדרין חל על המורדים לכלותם או על העובר גזירתם ותקנתם, אבל לחול הנדר לעשות עולה מדבר שאין ראוי לד' חס וחלילה.

9. Metzudat David to Shoftim 11:36

הואיל ונתקיי' התנאי שאמרת "אם נתון תתן וכו'" א"כ חל הנדר:

10. Malbim to Shoftim 11:35-36

נראה פי' שרצה להתחרט ולשואל על הנדר כיון שיש לו פתח חרטה... השיבה לו שאין דבר זה דומה לשאר נדרים שע"י חרטה דמעיקרא החכם עוקר הנדר מעיקרו, אבל אתה אין לך חרטה דמעיקרא רק חרטה דהשתא... שע"י הנדר נצחת את אויביך, וא"א שיהיה לך חרטה על גוף הנדר מעיקרא.

11. Midrash, Bereishit Rabbah 60:3

ולא היה שם פנחס שיתיר לו את נדרו? אלא פנחס אמר "הוא צריך לי ואני אלך אצלו?" ויפתח אמר "אני ראש קציני ישראל ואני הולך לי אצל פנחס?" בין דין לדין אבדה הנערה ההיא... ושניהם נענשו בדמיה של נערה, יפתח מת בנשילת אברים בכל מקום שהיה הולך בו היה אבר נישול הימנו והיו קוברין אותו שם, הה"ד (שופטים יב) "וימת יפתח ויקבר בערי גלעד" – "בעיר גלעד" לא נאמר אלא 'בערי גלעד'. פנחס נטלה ממנו רוח הקדש, הה"ד (דה"י א ט:כ) "פנחס בן אלעזר נגיד היה עליהם", 'הוא נגיד עליהם' אין כתיב כאן, אלא 'נגיד היה, לפנים ד' עמו'.

12. Radak to Shoftim 11:39-40

והיה חק בישראל כי משנה לשנה היו הולכות אליה בנות ישראל לתנות לה, כלומר לקונן ולבכות על בתולי' עמה.

13. Abarbanel to Shoftim 11:37

בקשה ממנו שיניחה לירד על ההרים שנים חדשים לבכות על בתוליה עם רעותיה... והיה זה לפי שהיתה עתידה להיותה פרושה בבית אחד לא תצא משם כל ימי חייה, בקשה שתלך שנים חדשים באשר תרצה ותשביע רוחה מהנדוד וההליכה, יען לא תנוד ולא תלך עוד כל ימיה, וזהו "ואבכה על בתולי" שלא תנשא עוד, וגם תלך לבחור מקום ישיבתה בפרישות. וכוונתי שמזה למדו אומת אדום לעשות בתי פרישות (קליסט"ר) לנשים שיכנסו שמה ולא יצאו משם כל ימיהם ולא יראו איש בעוד בחיים חיותם: